

Amb motiu de la lectura de les darreres obres de joves autors catalans

L'esperança és això

JAUME CABRÉ

Escriu aquestes ratlles després de saber que el senyor Aznar s'ha retirat amb la cua entre cames, blasmat per molts dels mateixos que l'havien enaltit. No puc deixar de mostrar la meua satisfacció per aquest fet que posa al seu lloc la persona que ha fet de la zitzània, encara que sigui una gramínia, la seva verdura preferida. Els últims dies també han portat notícies molt més preocupants a partir de la dolorosa massacre de Madrid: tots som objectiu del terrorisme. Si els qui poden fer-ho no van a l'arrel de les coses, a buscar les pessigolles als perquè de les actituds irracionals de l'islamisme integrista, estarem perdent el temps i moltes vides. N'hi ha que sostenen que aquestes actituds no tenen perquè. Alerta: les actituds fanàtiques poden ser enemigues dels perquè, però estan portades per persones i en qualsevol persona sempre hi ha un perquè.

Escriu aquestes ratlles amb sentiments contrariats perquè la victòria socialista, que jo desitjava, ateses les experiències anteriors, no és garantia que les coses vagin bé per a Catalunya. Ara és quan hem de veure el veritable rostre del PSC i dels seus companys de tripartit i les ganes de mullar-se de CiU tant a Barcelona com a Madrid. S'ha col·locat l'últim sofà i s'ha penjat el quadre del racó. Les cortines, tirades; les portes, una d'ajustada i dues d'obertes. Al fons, la finestra de vidre opaca reflecteix un llum blavós i trist de celobert que ens fa arribar l'olor de col bullida de tots els celoberts del món. Ja tenim el decorat. L'escenari polític ja està atreuzat. Com a ciutadà, m'assec a primera fila i observo amb interès el que comença a passar dalt de l'escenari. Duc prismàtics, encara que estigui situat a primera fila, perquè no em vull perdre els moviments dels uns

i dels altres, i no vull que se m'escapin ni rictus, ni somriures, ni ganyotes, ni promeses, ni plors dels protagonistes: m'hi va el país. Per això aferro fort, amb el puny clos perquè no fugi, la meua dosi d'esperança.

I mentrestant, el país va fent. Mentre escriu aquestes ratlles tiro enrere en les lectures que he fet últimament. Entre algunes que podríem considerar com a professionals i que m'han llevat temps per a la literatura, he tingut temps de llegir, com és lògic, una mica de tot. I vull reflexionar en veu alta sobre unes quantes d'aquestes lectures; concretament, sobre algunes de les que formen part de la literatura catalana. No us parlaré de la magnífica i sòlida *Perfils de Nora* de Margarida Aritzeta ni de la relectura de *L'home que tenia raor* d'Andreu Martín, un exemple impagable de bona literatura alimentada per la passió pel gènere negre. Un Andreu Martín que ahir afirmava que el PP s'havia trobat "con la urna de su zapato".

Vull parlar de gent més jove, gent que, en alguns casos, ha entrat a la quarantena i en d'altres enceta la trentena, com una mostra que el tren no s'atura i manté una velocitat de creuer raonable. Miquel Àngel Vidal (1962) ens ha ofert *Distàncies curtes* (Lleonard Muntaner), un bon exercici de concisió narrativa. Eduard Márquez (1960), el més vell d'aquesta mostra, ha publicat *El silenci dels arbres* (Empúries). Per què no s'ha parlat més d'aquesta novel·la? És bona, és notable, com ho era l'anterior, *Cinc nits de febrer*. Márquez és un gran creador d'atmosferes. També voldria ressaltar una novetat rigorosa, *Rubik a les palpentes* (Proa) de Jordi Cabré (1974), el més jove de la tria i que, contra el que asseguren amb èmfasi

fontes de bona tinta, sempre ben informades, no és fill meu. Cabré té el do i la màgia de l'estil; converteix la lectura en plaer i és agradable de rellegir. Amb el seu domini del llenguatge pot fer moltes milles. Una altra novel·la que m'ha sorprès per la seva concepció i realització ha estat *El meu amic Sebastian* (Proa) de Lluís Vilarrasa (1964). És una *nouvelle* ben feta, concisa i rodona.

Fer novel·la és molt difícil. Deia en Porcel, fa un parell d'anys, amb la seva contundència, en una taula rodona en que participàvem, que no li anessin amb històries, que la novel·la és el gènere

llarguíssima fase inicial d'aprenentatge (llarguíssima perquè fet i fet dura tota la vida) i cadascú amb la seva bola argumental pròpia, el seu plantejament estilístic i les seves obsessions i somnis convertits en literatura, està fent el seu camí literari. Sembla comprovat que la

maduració del novel·lista és més lenta que la del poeta. L'ofici, la sensibilitat, la mirada al món del novel·lista va madurant a mesura que madura la vida del novel·lista, a una velocitat de vint-i-quatre hores per dia i mai no més de pressa. I en canvi, en el terreny de la poesia, l'espurna de la genialitat es pot concretar abans. I si no, penseu en Rimbaud, ara feliçment d'actualitat en el cent cinquantè aniversari del seu naixement gràcies, entre d'altres, a Palau i Fabre. Arthur Rimbaud havia escrit *Bateau ivre* o *Une saison en Enfer* abans dels dinou anys. I als vint-i-un ja havia plegat d'escriure.

Ara que parlàvem de poesia, no vull deixar passar l'ocasió de citar tres poemaris que he llegit també aquestes últimes setmanes. Són tres grans poemaris, que han aparegut fa poc, tots tres a Proa: *El benestar* de Sebastià Alzamora (1972), *Sentit* de Txema Martínez (1972) i *El tren de Bagdad* de Manuel Forcano (1968). Tres poetes bons, que confirmen aquella asseveració de més amunt: la maduresa del poeta pot arribar abans. Forcano, Alzamora i Martínez tenen una edat similar a la dels novel·listes que he citat abans; fins i tot potser de mitjana són una mica més joves, però fan una poesia acabada i de qualitat incontestable. És curiós que Alzamora i Forcano s'hagin decantat cap al poema llarg,

narratiu, amb un jo i altres personatges, i amb un devenir temporal. Enyorança de novel·la?

Aquests autors, i d'altres que no he pogut citar avui (penseu en Vicent Usó, Susanna Rafart, Neus Canyelles...) són arguments de futur. Mentre escriu aquestes ratlles penso, convençut, que l'esperança també és això.

• JAUME CABRÉ. ESCRITOR. ACABA DE PUBLICAR LA NOVEL·LA 'LES VEUS DE PAMANO' (PROA)

DANIEL BOADA

nere més difícil de fer perquè requereix una tensió i una capacitat de control del material, una capacitat creativa constant, molta paciència i dosis immenses de treball.

Jo, tot i que comprenc aquesta afirmació, no la comparteixo. Per a mi el que és difícil és escriure. De totes maneres, sí que afirmo que escriure novel·la és molt difícil. Per això he volgut ressaltar obres d'autors que estan en la

Fa poc que s'ha acabat el fred. La setmana passada, quan obríem la finestra al matí, encara vàiem la rosada sobre l'herba del parc que tenim davant de casa; però el sol ja l'esborrava de seguida, i escampava una llum tèbia, que, cap al migdia, es tornava un assaig de llum de primavera. Els canvis de temperatura, una mica brutals, entre el dia i la nit, deuen desconcertar la saba nova, però no impedeixen que, a poc a poc, les branques es vagin badant i s'omplin de llavors de color que aviat seran flors. Ara els camps de pressequers ja posen en el paisatge grans taques d'un color malva tímid, que de vegades, com avui, es mesclen amb la boirina matinal i sembla que els núvols crepusculars s'hagin ajagut sobre la terra humida. El perfum de primavera és encara fugaç, però quan vinguin les flors de les pomeres i dels perers, el perfum durarà tota la llum del dia, i quan es vagi fent fosc, també s'anirà enfosquint, buscant el perfum negre d'algunes nits primaverals.

Aquestes coses passen cada any, puntualment, fidelment, i cada any ens sorprenen i ens meravellen, i també ens

DIES DE CADA DIA

Retorns

PERE ROVIRA

espanten, perquè la possessió de la bellesa ens fa témer que no la veurem mai més. Tornarà sempre ("jo marxaré -diu el poeta-, i els ocells continuaran cantant"), i la reiteració inexorable de l'espectacle és més prodigiosa que els seus moments culminants. Per això el poeta sent la tristesa del final del seu temps en la continuïtat indiferent de la vida. I per això, suposo, s'ha imposat l'hivern com a símbol de la vellesa, perquè és més consolador que sembli que tot s'acaba quan t'acabes.

En uns versos que, perquè són tan fatigosos, de vegades es llegeixen precipitadament, Gustavo Adolfo Bécquer va

donar més força a la circumstància personal: *Volverán las oscuras golondrinas / en tu balcón sus nidos a colgar, / y otra vez con el ala, en sus cristales, / jugando llamarán; / pero aquellas que el vuelo refrenaban / tu hermosura y mi dicha al contemplar; / aquellas que aprendieron nuestros nombres, / éstas... ¡no volverán!*

El poeta, aquí, parla, a la tardor o a l'hivern, de la roda de les estacions i de l'infalible retorn de la primavera, però diu també que la primavera seva no tornarà mai més. Quan veig la primera oreneta de l'any, sempre em vénen al cap aquests versos. Aquest matí l'he vista, potser va arribar ahir a la tarda i

ha passat la primera nit aquí, sola, exhausta i espantada, sense reconèixer on era, però sabent que havia arribat al seu destí. I com cada any, també, la tristesa i el misteri dels versos han xocat amb l'alegria que em provoca l'aparició de l'ocell. I he pensat en la gràcia poètica de Bécquer, que, durant quasi un segle i mig, ha aconseguit que cada mes de març tornin a la imaginació de milers i milers de persones les orenetes que no tornaran. ¿Era això el que pretenia? ¿Va pensar en els lectors? ¿Pensava només en una lectora? Potser sobretot sentia la punyalada del temps feliç definitivament perdut, que fa més mal que l'amenaça de la mort. De joves (Bécquer era molt jove quan va escriure aquesta rima), la felicitat fugaç ens emborratxa i ens pot fer creure que, amb ella, durarem sempre. En canvi, quan envellim, busquem els dies que duren sols, dies que no necessiten la intensitat i l'aventura, que no enyorarem. Ja no ens volem permetre el luxe d'estimar-nos més les hores perdudes d'ahir que les incertes de demà.

• PERE ROVIRA. ESCRITOR